de geestelijke verwantschap, de rastegenstellingen overbruggen kan, dat het geloof de natiën samenbindt. Hier bleek dus, dat juist de werkzaamheid van de Zending in het geheel niet staatsontbindend had gewerkt, zooals in vroeger dagen de vrijzinnigen veronderstelden. Op Java liep het echter anders dan in de Oostelijke buitengebieden. Toen de Japanners zagen, dat het mis ging richtten zij de Republiek Indonesia op. Zij volgden het zelfde systeem als ze in Birma, Indo-China enz. hadden toegepast: help een regeering op de been uit de eigen bevolking van het gebiedsdeel, dat verloren dreigt te gaan, om het den gehaten Westerling zoo lastig mogelijk te maken.

Daarnaast, onderscheiden van de organisatie der Republiek is er nog de militaire organisatie, die der Pemoeda's. Het zijn gewapende benden, ontstaan uit een soort Japansche uitgave van de Landwacht of de Hitler-Jugend. Om te begrijpen waar Japan deze menschen vandaan heeft gehaald, heeft men zich de toestand op Midden- en Oost-Java gedurende de Japansche bezetting in te denken.

Java was in deze deelen overbevolkt en de bevolking was alleen door een drievoudige combinatie van werkzaamheden in staat zich zelf het onderhoud te verschaffen.

In de eerste plaats verbouwde de kleine boer zelf. In de tweede plaats verhuurde hij zijn land aan de Westersche suiker-industrie. Ten derde verhuurde hij zich in de suikerfabriek als arbeider. Het bevolkingsoverschot, dat dank zij den gestadigen aanwas, geen werk meer kon vinden emigreerde via Soerabaja naar Sumatra. Deze laatste mogelijkheid te benutten werd door de Japanners verboden en doordat het Japansche ingrijpen in het economische leven tevens de uit het Westen stammende industriecën stil zette, was de economische toestand der bevolking tijdens de bezetting verre van rooskleurig. Men schat dat er 4 à 5 millioen menschen gestorven zijn van den honger. Opgroeiende jongeren, die geen mogelijkheid meer zagen op normale wijze zich brood te verkrijgen, trokken in benden op rooftocht, het z.g. rampokken. In den eersten tijd richtte zich hun activiteit tegen de Japanners. Een historische parallel zag spreker in de boerenopstanden en -oorlogen aan het einde der M.E., toen de hongersnoodtoestand een gunstige toebereide bodem verschafte voor het zaad van revolutionnair gezinde religieuze bewegingen (Wederdoopers b.v.). Later heeft Japan deze door-brood-nood-benauwde en avontuurlijke jongeren met zijn propagandaapparaat geleid om in zijn dienst te treden. Toen de capitulatie van Japan een feit geworden was, hebben ze zich bewapend met de wapens van de Japanners. De laatsten verzetten zich daar niet tegen en werkten het in de hand. Formeel veranderde deze semi-militaire roofbende wel van karakter, maar dat was alleen maar een camouflage poging. Dit bleek wel heel duidelijk uit het parool, dat de Japansche bevelhebber in zijn laatste proclamatie hun toeriep: „Doet Uw plicht". De Pemoeda's zijn door de Japansche propaganda opgehitst tegen al wat blank en Nederlander is en hun fanatisme richt zich ook tegen het Christendom. De Japanners hebben door Japansche Mohammedanen den kleinen heiligen oorlog doen afkondigen, om de blanken-haat nog te sterker te doen worden door medewerking van religieus fanatisme. Het getal der Pemoeda's bedraagt plm. 100.000, dat is dus betrekkelijk weinig vergeleken bij de millioenentallen weerbare mannen, die op Java wonen. Het was zaak geweest zoo snel mogelijk met hen af te rekenen, immers nù is het zoover, dat zij het geheele eiland bijna terroriseeren en niemand het waagt zich publiek tegen hen te verheffen uit hoofde van gevreesd lijfsgevaar. Dit „schoonmaken" van Indië, van Japansche filiaalinstellingen en organisaties behoorde tot de taak der oorlogvoering, het beteekent niets anders dan den door Japan met opzet achtergelaten en gecamoufleerden legertros te ontdekken en gevangen te nemen. Dat op den 5den Augustus aan de Japansche capitulatie voorafgaande, de Indische Archipel werd ingedeeld bij de Engelsche militaire zône, was er de oorzaak van dat de Engelschen geheel onvoorbereid waren. Zij hadden geen tijd gehad om voor de bezetting van zulk een groot gebied behoorlijk voorzieningen te treffen, waar bij kwam dat de oorlogsmoeheid zich hier eveneens deed gevoelen. Ook de invloed van de inmiddels aan het bewind gekomen Labour-regeering deed zich gelden.

7 September kwam het bevel van Mountbatten af aan den Japanschen bevelhebber van Java om de leiding der Republiek te arresteeren. Deze daad van Mountbatten was volkomen correct. Nu zegt men: de Nederlandsche Regeering had feitelijk geen recht en daarom ging ze onderhandelen. Men kan wel wenschen Soekarno c.s. gevangen te nemen, maar dat was onrechtvaardig en daarom ging men praten. Wanneer wij nu Indië zouden gaan bezetten dan zou dat in wezen precies zulk een zaak zijn als de Duitschers op 10 Mei 1940 deden. Deze meening moet evenwel afgewezen worden. het recht kan alleen maar bloeien binnen de omtuining van de macht. Het brengen van Nederlandsche troepen in Indië kan niet met 10 Mei '40 vergeleken worden, het zijn geen aequivalente gevallen. Hier gaat het om den band van het koninkrijk, en de daar binnen in stand te houden rechtsorde. De overheid draagt het zwaard om het recht te doen zegevieren, de militie en de justitie zijn haar machtsinstrumenten. Onze regeering heeft op dit punt haar taak verwaarloosd.

En het moge zoo dierbaar klinken wanneer men de houding der Regeering kenschetst als vredeswerk, toch behoort de Regeering bij haar hoogste taak te blijven, waartoe zij geroepen is, het Zwaard te dragen. Was zij in Augustus paraat geweest, wie weet hoe veel te sneller de orde weer hersteld zou zijn geweest. De Javanen rekenen immers evenals de Duitschers méér met feitelijke macht dan met rechtsbevoegd gezag. Het „Weltgeschichte ist Weltgericht" van de Duitschers, ligt hen in de practijk zeer nabij. Tjarda nam het rechte standpunt in, toen hij zich niet wilde leenen voor onderhandelingen met revolutionnairen en veeleer de militaire phase van den „schoonmaak" wilde afwachten, dan nu reeds het burgerlijk bewind te gaan voeren, nu de chaos met het eenige radicale middel, gezagshandhaving met het zwaard nog niet was opgeruimd. De Regeering en haar aanhang vindt het „Rebel is rebel" veel te scherp. „Formeel" is het wel een opstand, maar men moet dit psychologisch aanpakken. We „praten" den opstand omver. Daarenboven zegde de Regeering toe niet met Soekarno te praten. 16 October accepteerde de Staten-Generaal dit aarzelend. Prof. Schermerhorn sprak duidelijk uit, dat er niet onderhandeld, maar alleen gesproken zou worden, en dan nog alleen met hen, die in het koninkrijk wilden blijven. Men begon dus foutief: samenspreken om zoo tot het doel: herstel der rechtsorde te geraken, terwijl de machtshandhaving, de eerste bouwsteen voor recht en billijkheid t.a.v. de in Indonesië levende bevolkingsgroepen, verwaarloosd werd. Men maakte bovendien de capitale fout bij het bepalen van de groep van personen met wie men zou spreken een onjuist criterium te hanteeren. Dit had moeten zijn: erkenning van het gezag van het koninkrijk en men nam genoegen met: non-collaboratie en gematigdnationalisme. Men vergat de gulden rechtsregel, dat over één territoir geen twee souvereinen tegelijk zeggenschap kunnen hebben.

Kampen. J. WISKERKE.

PERSSCHOUW

Eenheid zoeken?

Ds J. v. Bruggen (Assen) schrijft in K.-bode Drente:

In ons vorig nummer vermeldden we, het besluit der synode van Utrecht om de Kerkeraden op te wekken om alles te doen wat in hun vermogen is om een breuk welke plaatselijk geslagen mocht zijn te heelen en alles te vermijden in daad en woord, wat aan den hereenigingsarbeid in den weg zou staan.

Nauwelijks was dit artikel, waarin we opwekten om toe te zien hoe trouw men deze woorden zou nakomen, gedrukt, of. .. de synodale kerkeraad dagvaardde den „vrijgemaakten" kerkeraad te Assen voor een nieuw proces voor den rechter ! !

Dit is niet het eenige geval van beslissingen, die met de eenheidsverlangens zich kwalijk laten verbinden.

„Eenheid' van opleiding op het zendingsterrein.

In „De Wekker" (Chr. Geref.) wordt een brief opgenomen van Ds Geleynse. Daaruit interesseerde ons deze passage:

Trots de verdrukking en ellende in het kamp, hebben wij, (d.w.z. de zendingsarbeiders), allen te samen menigmaal vergaderd om de belangen van het zendingswerk en de Inh. gemeenten te bespreken. De mogelijke zelfstandigheid en het vraagstuk van de opleiding van Inheemsche krachten namen daarbij een belangrijke plaats in, evenals een streven naar eenheid, niet alleen wat opleiding betreft, maar ook wat betreft de onderscheidene zendingsgenootschappen en kerken.

Heel veel is daarover gesproken en van gedachten gewisseld, maar telkenmale bleken verschillende vraagstukken van theol. en dogm. aard zoo ver uiteenloopend te zijn, dat het voor de meeste werkelijk Geref. belijders onmogelijk scheen samen te kunnen gaan.

Vooral kwamen daarbij in gedrang de vraagstukken over Schriftgezag; Gods Woord in den Bijbel of de Bijbel Gods Woord; De Praedestinatie; de geldigheid van al de Bijbelboeken en zoo meer.

Om ten slotte een uitweg te vinden werd een commissie samengesteld om in richtlijnen aan te geven wat allen belijden en waarmede alle groepen zich zouden kunnen vereenigen.

Nu zou dat alles zeer verheugend zijn en zouden we dat grootsche plan zeer zeker kunnen toejuichen, wanneer het in groote mate maar niet ging ten koste van de Geref. beginselen, want daarvoor waren de meeste Geref. zendingsarbeiders niet zonder grond bevreesd voor.

Het ideaal van een gezamenlijke opleiding lokt zeer zeker en voor dat idee is veel te zeggen, maar bovenvermelde geschillen in aanmerking nemende leek het ons toch maar beter een eigen opleiding te beginnen in samenwerking met de zending van de G. Z. B.

Met de zendingsarbeiders van genoemde Zending hebben wij dan ook pas een samenspreking gehad en het vraagstuk van gezamenlijke opleiding, het liefst op eigen terrein, besproken en daarbij ook de mogelijke samenwerking met niet Geref. zending onder de oogen gezien.

De redactie van „De Wekker" voegt hieraan toe:

Uit dit schrijven blijkt, hoe zeer de eenheid van opleiding in geding is.

Het ligt geheel in de lijn van onze zendingsactie, dat contact gezocht zal worden met G. Z. B. om te komen tot één groote Gereformeerde Toradja Kerk. Ik ben het geheel eens met Ds Geleijnse dat geen eenheid mag en moet gezocht worden ten koste van onze Gereformeerde belijdenis, al zullen de mannen van de eenheidsbeweging hier en in Indië er wel anders over denken.

Met deze waarschuwing ben ik het eens. Ik meen, dat het hier ingenomen standpunt beter is dan dat van dr J. H. Bavinck, over wiens leiding in dezen we onlangs hier schreven.

„Wat ze daar in Enschede doen pro ecclesia".

Men weet, hoe dr K. Dijk's Jongelingsbond — ondanks Kuyper—Vonkenberg — is uitgeleverd aan het staatscreatuur, genaamd N. J. G. (Nederl. Jeugd-gemeenschap). Ook 'in Enschede heeft dit creatuur getracht, onze menschen te vangen. Zie-hier wat de Geref. Jeugdcentrale (maar dan trouw gebleven) antwoordde (ik citeer Enschedesche Kerkbode):

Volgens Kerkeraadsbesluit volgt hier de brief van de Geref. Jeugdcentrale.

Aan de werkcommissie van de N.J.G. Afd. Enschedé.

Dames en Heeren,

In haar vergadering van 1 Febr. j.l. heeft de Geref. Jeugdcentrale te Enschedé met algemeene stemmen besloten, zich niet aan te sluiten bij de Nederl. Jeugd Gemeenschap.

Principiëel staan wij tegenover vele jeugdorganisaties, die zich bij de N.J.G. hebben aangesloten, en principiëel verwerpen wij de doelstelling van de N.J.G. Deze kan nooit de onze worden, daar wij onze Jonge menschen in onze jeugdvereenigingen wenschen op te voeden voor Kerk en Staat en Maatschappij. En als grondslag vóór ons leven, ook voor ons jeugdleven, hebben wij aanvaard de Bijbel als Gods onfeilbaar Woord.

Aan dat Woord zijn wij gehoorzaam. En alleen dat Woord geeft ons den juisten weg aan, hoe we hebben te doen in elke concrete situatie van het leven.

Wij belijden de absolute Souvereiniteit Gods over het gansche leven, van ieder mensch, en ook over het leven van elk volk als gemeenschap, en kunnen daarom nooit accoord gaan met wat U schrijft in de stichtingsacte der N.J.G., waar we o.m. dit lezen: „.... door haar arbeid te verrichten in gehoorzaamheid aan waarden van hooger orde enz., en die in de eerbiediging van den mede-mensch één van haar hoogste uitingen vinden".

Dit is puur Humanisme en heeft met het ware Christendom niets gemeen. Want Christus en Christendom zijn nooit te scheiden. En voor ons is Jezus Christus „de Behouder des Levens", „de Zaligmaker". Alléén door Hem heeft het leven, ook het jeugdleven, hooger waarde. En wij zijn er van overtuigd, dat er voor *dezen concreten Jezus* geen plaats is in de N.J.G., want deze Jezus is tevens de Jezus van de „anti-these".

Misschien komen wij door bovenstaande weer in het Isolement te staan, maar wij mogen om Gods Wil niet anders doen.

Namens de Geref. Jeugdcentrale:
ALI BRETELER,
Secretesse.

Ik herinner me een synodezitting uit de dagen van olim. 't Groepje dat begonnen was de niet-meesprekers zwart te maken, was juist begonnen alarm te slaan. De voorzitter stelde een keer een brief uit Enschede aan de orde, en zei: laat ons eens zien wat ze daar in Enschede doen „pro ecclesia". (Zóó „stuurde" hij wel meer.) „Pro Ecclesia was de naam van een blad, dat daar verscheen. Het beteekent: „ten bate van de kerk". Het blad had een kleur, die den voorzitter niet behaagde.

Ik geloof, dat h i e r in bovenstaanden brief i n d e r d a a d gehandeld wordt „pro ecclesia".

Hier gebeurt het.

En n i e t door dr K. Dijk en de zijnen, met hun N. J. G. Gister kreeg ik nog eens in handen een exemplaar van de Barchem-Bladen (orgaan van de Barchem-Beweging (!) en uitgave van de Woodbrookers-vereeniging in Holland (VIII, 7) Eerste artikel: van dr W. Banning. Tweede artikel: van Ir. W. Schermerhorn. Slotartikel: van dr J. A. de Koning. D e z e rechts-moderne socialisten hebben den strijd gewonnen, ó ó k van dr Dijk, dr J. Waterinck c.s. Ondanks hun stoalen op „Pro Ecclesia". Zij zijn de leiding kwijt. Leiding is wat anders dan een plaatsje vooraan in de breede phalanx.

De gang van zaken ter synode aan de overzijde.

Ds H. Vogel (Enschedesche K.b.) schrijft over de beide groepen, die zich ter synode afteekenen. De eerste wil openlijk en kras alles handhaven. Een tweede wil wel iets „doen" op 't eerste gezicht. Evenwel,

Evenwel — ook die tweede groep van afgevaardigden is niet bezig, de vereeniging in de hand te werken. Ze